

Allemansrätten

Du får gå, jogga och cykla fritt i skog och mark, så länge du inte orsakar skada. Att ta vägen över en annans tomt är inte tillåtet, det kan betraktas som hemfridsbrott.

Det är tillåtet att tälta i naturen så länge du inte stör eller förstör, men vill du tälta längre än en natt, om ni är en stor grupp eller om du vill tälta i närheten av ett boningshus bör du fråga markägaren om lov.

Att göra upp en lägereld går bra, men det är förbjudet att elda när det är torrt och finns risk för att brand kan sprida sig. Små fältkök får däremot alltid användas. Elda på en säker plats och aldrig direkt på klipp hållar. Hällarna spricker lätt sönder, en skada som inte går att reparera.

Du får plocka grenar, kottar och pinnar på marken som bränsle till elden, men ingenting från levande träd.

Hundar måste hållas kopplade i naturen mellan 1 mars och 20 augusti. Då är djurlivet som känsligast och många djur har sina ungar.

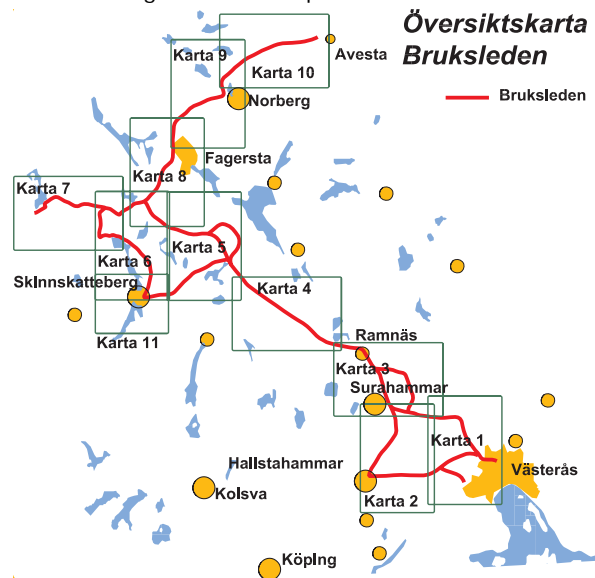
Att rida i skog och mark ingår i allemansrätten, men det är bara tillåtet om du inte orsakar någon skada. Särskilt under vår och höst då marken är blöt och mjuk gäller det att välja rätt väg. Att rida på vandringsleder och andra iordninggjorda stigar är inte att rekommendera då de upprättats för att ta sig fram till fots.

Lämna inte kvar något skräp i naturen! Både djur och människor kan skada sig på krossat glas, kapsyler, plastpåsar och rostiga burkar. Dessutom förstör det upplevelsen för nästa person som kommer till platsen.

Broschyren är framtagen inom ett projekt där statliga bidrag till lokala och kommunala naturvårdsprojekt är medfinansier för genomförandet.

Bruksleden

Genom Västmanland, från Västerås i söder till Avesta och Malingsbo i norr, sträcker sig Bruksleden. Från Mälardalens slätter kan du vandra norrut in i Bergslagens djupa skogar och böljande terräng. Leden passerar ett omväxlande natur- och kulturlandskap där små brukssamhällen med spännande historia och många sevärdheter utgör ett karakteristiskt inslag. Skogsterräng blandas med blomstrande ängsmarker, ödsliga myrar, glittrande sjöar och kalkrika områden med spännande växtlighet. Flera större vattendrag, som Kolbäckån med Strömsholms kanal, korsar också genom landskapet.

Etapper

Bruksleden är 25 mil lång och indelad i 27 etapper med varierande längd. De flesta börjar och slutar vid en rastplats med vindsydd eller en raststuga. I skogen är leden markerad med orange färg på träd och stolpar.

Vatten och ved

Vattenkällor finns på några ställen längs leden. Vattenkvaliteten i dessa källor kontrolleras inte. Därför är de inte utmärkta på kartorna och det rekommenderas att du bär med dig eget vatten. Ved finns i allmänhet inte utlagd vid vindsydd och raststugor.

Ansvar

Ansvarig för Bruksleden är de kommuner leden passerar, Västerås, Hallstahammar, Surahammar, Skinnskatteberg, Fagersta och Norberg. Kontakta: info@bruksleden.se

www.bruksleden.se

Bruksleden Etapp 17

Bockhammar - Borntorpet 7,5 km

2006

Etappbeskrivning

Hela vandringsleden fram till etappmålet vid Borntorpet utanför Skinnskatteberg går genom skogsterräng med inslag av mossar och andra våtmarker. Leden följer till största delen stigar men går även en kort bit på skogsväg. Landskapet är inte särskilt kuperat.

Etappen börjar vid den vackra platsen Bockhammar där du bland annat kan besöka Ebba Brahes lusthus eller ta en fika på det sommaröppna kaféet. Från vindskyddet fortsätter leden mot sydväst genom varierande skogsterräng.

Leden passerar på spänger söder om Bastusmossen som är ett komplex med omväxlande fattigkärr och mossvegetation. Här ligger även Bastussjön, en typisk dysjö där man kan hitta vit näckros och gåddnate.

En kilometer efter mossen kommer du efter en brant backe ner till en röd liten timmerstuga mitt i skogen. Stugan byggdes i slutet av 1920-talet och den första som bodde här var Anders Eriksson, även kallad Älg-Erik. Idag står stugan öppen för den som vill övernatta eller ta en rast.

Efter stugan går leden på en lättvandrad stig, och därefter grusväg, genom skogen fram till etappmålet vid konferensanläggningen Borntorpet. Borntorpet ligger vackert beläget vid sjön Stora Gattjärnen. Här finns möjlighet till övernattnig.

Älg-Eriks stuga

Rastplatser

Vid etappens startpunkt vid Bockhammar ligger ett vindskydd på en kulle inne i lövskogen en liten bit från vägen. TC finns i anslutning till vindskyddet. Terrängen lämpar sig dåligt för att tälta.

Älg-Eriks stuga är en övernattningsstuga belägen längs leden, ca 1,5 km innan Borntorpet. Den röda stugan ligger i en skogsglänta där det även finns gott om plats att slå upp tält. Inne i stugan finns våningsbäddar med plats för minst sex personer. Utanför finns eldstad med sittbänkar och TC.

Kommunikationer

Till Bockhammar finns ingen bussförbindelse.

Parkera bilen kan du göra vid Borntorpet.

Från Borntorpet kan du vandra ca 1 km ut till väg 233 där buss nr 500 stannar. Bussen går på sträckan Köping – Skinnskatteberg – Fagersta – Norberg – Avesta. Bussen går en gång i timmen på vardagar men mer sällan under helger.

Information om bussar finns på Västmanlands lokaltrafiks hemsida: www.vl.se. Du kan även ringa trafikupplysningen: 0774 - 410 410

Information om tågtrafiken hittar du på www.tagibergslagen.se

Bo och äta

Vid Bockhammar finns ett kafé som serverar kaffe och hembakat bröd. Kaféet är öppet under sommaren och en bit in på hösten. I Bockhammar finns även möjlighet till boende på Stallkarlsgården.

Borntorpet är en konferensanläggning belägen vid sjön Stora Gattjärn. Här kan man hyra rum för en kort övernattnig eller för ett längre uppehåll. Intill anläggningen finns motionsspår och stora gräsytor.

Prova ett annorlunda vandrarhem. Ca 2 km söder om Borntorpet vid Skärsjön ligger kolarbyn. Här bor du i kolarkojor belägna mitt i den trolska Bergslagsskogen. I varje koja finns eldstad och sovplatser. Från Borntorpet går en stig ner till Kolarbyn.

Kartor

Bruksledens delkartor nr 5 och 6 täcker aktuell etapp. För att få med Kolarbyn behöver du även karta 11. Utöver dem kan du använda Lantmäteriets terrängkarta 11F NO Lindesberg i skala 1:50 000.

www.bruksleden.se

Bockhammar

Bockhammar är ett gammalt bruksområde. Här anlades ett bruk år 1607 och dess historia är intimt förknippad med Ebba Brahe. Hon var under lång tid ägare till bruket som hon ärvde efter sin far Magnus Brahe.

Vid Bockhammars bruk fanns tre hamrar med fem härdar och en tid även en hytta. 1770 införlivades Bockhammar med Färna bruk och drygt hundra år senare lades driften ner.

Idag återstår endast en timrad mangårdsbyggnad från 1817 och, den mest kända byggnaden i Bockhammar, Ebba Brahes lusthus. Lusthuset ligger vackert beläget nere vid älven. På taket sitter en vindflöjel där man kan läsa texten "Ebba Brahes paviljong".

Ebba Brahes lusthus

Skinnskatteberg

På en vacker plats mellan sjöarna övre och nedre Vättern ligger Skinnskatteberg. Skinnskatteberg är ett gammalt brukssamhälle med ett bruk som drevs från 1626 fram till 1909. På 1600-talet fanns här tre hamrar och under 1700-talets mitt hade antalet ökat till 24 stycken.

I Skinnskatteberg kan man bland annat titta på den vackra herrgården som anses som en av de ståtligaste i landet. Den uppfördes under senare delen av 1700-talet av brukspatron Wilhelm Hising efter ritningar av Eric Palmstedt. År 1934 köptes byggnaden av Domänverket och från 1944 har den disponerats av skogsmästarskolan. I Skinnskatteberg finns ytterligare sju herrgårdar bevarade. Det är mer än vad som finns i någon annan kommun i hela Sverige.

I närheten av herrgården ligger kyrkan. Den sägs vara byggd på pilgrimernas rastplats. Varje år vandrade munkarna från Arboga förbi här på sin pilgrimsfärd till Nidaros. En annan sevärhet är hembygdsgården, byggd år 1860 som arbetarbostad. I Hembygdsgården finns Sveriges äldsta stockbåt förvarad. Den byggdes på 700- eller 800-talet och användes förmodligen i samband med jakt och fiske eller vid myrmalmsletning.